

1. ΕΧΟΥΝ ΜΕΛΛΟΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ;

Μέσο:ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ...08/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: ...08/05/2024

Σελίδα: 8

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

Εχουν μέλλον Ευρώπη και Δύση;

Οχι εκτός εάν ξυπνήσουν, απαντά ο πρόεδρος Μακρόν σε μακροσκελή συνέντευξη του στον Economist. Πολιτική είναι «ο Έριος απέναντι στον Θάνατο» (Eros versus Thanatos) τονίζει. Αντιμέτωπη με τον θάνατο, η επιβίωση της Ευρώπης είναι θέμα πολιτικής, πολιτικών επιλογών (Έρωτα), πρωτίστως της προικοδότησής της με την αμυντική πολιτική και στρατιωτική ικανότητα να διασφαλίζει την κυριαρχία, αυτονομία, ανεξαρτησία της, επισημαίνει. Η Ευρώπη όμως «δεν σκέπτεται στρατιωτικά». «Η μόνη φορά που σκέφτηκε ήταν όταν θέσπισε το άρθρο 42,7 στη Συνθήκη» (ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής) επισημαίνει. Πρέπει να σκεφθεί και τώρα. Διαφορετικά ελλοχεύει ο θάνατος. Αλλά και η Δύση συνολικά αντιμετωπίζει θανάσιμες απειλές μέχρι έναν τρίτο παγκόσμιο πόλεμο ίσως.

Το πρόβλημα της Δύσης είναι βαθύτερο. Το θέτει η ανάγνωση του ογκώδους βιβλίου της Τζ. Κουίν, καθηγήτριας της Οξφόρδης, με τίτλο «Πώς ο Κόσμος Δημιούργησε τη Δύση» (How the World Made the West, A 4.000 Years History, Λονδίνο, Bloomsbury, 2024). Το βιβλίο (που παρουσίασε αρχικά στις σελίδες αυτές ο Μ. Μπισός, «ΤΑ ΝΕΑ» 16-17 Μαρτίου 2024) αμφισβητεί την καθοριστική σημασία των πολιτισμών και ιδιαίτερα της Δύσης ως μοχλών της ιστορίας. «Θέλω να τονίσω», γράφει, «ότι οι επαφές/διασυνδέσεις (connections) και όχι οι πολιτισμοί αποτελούν τους μοχλούς των ιστορικών αλλαγών» έστω κι αν στον «σημερινό κόσμο οι πολιτισμοί εμφανίζονται ως το καθολικό πρότυπο οργάνωσης των κοινωνιών». Αλλά πρόκειται για μια σχετικά πρόσφατη ευρωπαϊκή επινόηση. Μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα, γράφει, δεν υπήρχαν «πολιτισμοί» (στον πληθυντικό) παρά μόνο ένας «πολιτισμός» (στον ενικό) με κρατούσα αντίληψη ότι «όλα τα ανθρώπινα όντα έχουν κοινή καταγωγή και είναι μέλη της ίδιας οικογένειας». Βαθμιαία όμως η προσοχή επικεντρώθηκε στους «πολιτισμούς» (πληθυντικός) και στην ιεραρχική ταξινόμησή τους «με έμφαση στα χαρακτηριστικά που τους ξεχωρίζουν παρά προς ένα κοινό ανθρώπινο ιδανικό». Έτσι αποκρυσταλλώνεται και η έννοια του «Δυτικού πολιτισμού» και της Δύσης ως πολιτιστικής και πολιτικής κατηγορίας, οι καταβολές της οποίας βρίσκονται στην αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη. Μόνο που η Κουίν με τη μελέτη της θέλει να αποδείξει ότι «η Δύση δεν αρχίζει στην Αθήνα και τη Ρώμη» αλλά ξεκινά πολύ παλαιότερα και διαμορφώθηκε τελικά μέσα από πολλαπλές «επαφές» /διασυνδέσεις. Και ότι «ουδέποτε υπήρξε μια ενιαία, καθαρή δυτική ή ευρωπαϊκή κουλτούρα». Μας καλεί επομένως να σκεφθούμε την ανθρωπότητα ως ένα ενιαίο σύνολο με κοινές ρίζες, μοίρα, κοινά δομικά χαρακτηριστικά πέρα από τις πολιτιστικές διαχωριστικές γραμμές. Να δεχθούμε με άλλα λόγια ότι «είμεθα ένα κράμα εδώ. Σύροι, Γραικοί, Αρμένιοι, Μήδοι», οι πάντες στον πλανήτη τούτο. «Ουκ ένι Ιουδαίος ουδέ Έλλην, ουκ ένι δοῦλος ουδέ ελεύθερος, ουκ ένι άρσεν και θήλυ· πάντες γαρ ημείς εις έστε εν Χριστώ Ιησού». Ουτοπία ίσως.

Το βιβλίο θέτει πολλαπλά εννοιολογικά ζητήματα (περί μονολιθικών πολιτισμών ή όχι, της σημασίας της μάχης του Μαραθώνα ως της σημαντικότερης για... την αγγλική ιστορία κατά Τζον Στιούαρτ Μιλ κ.λπ.). Το βιβλίο κλείνει με τη φράση «είναι καιρός να επινοήσουμε νέους τρόπους να οργανώσουμε τον κοινό μας κόσμο». Να τον οργανώσουμε αλλά χωρίς εκπτώσεις στις φιλελεύθερες αξίες του ορθολογισμού, της επιστήμης, της δημοκρατίας, της ενοποίησης. Χωρίς να χάσουμε την Ευρώπη και τις αξίες της μέσα στο κράμα....

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης είναι πρώην πρεσβευτής - σύμβουλος του ΥΠΕΞ, μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΤ